

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design (SOU 2015:88)

Dnr: Ku2015/02481

Sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen i Södermanland är positiv till att en ny arkitektur-, form- och designpolitik ersätter Framtidsformer från 1998. Hållbarheten, användbarheten och skönheten behöver fortfarande vara ledstjärnor när vi formar och beslutar om vår gemensamma livsmiljö.

Vi efterlyser dock en diskussion om de föreslagna målens relation till andra nationella mål, som miljömålen, de kulturpolitiska målen och de nationella målen för kulturmiljöarbetet. Hierarki och koppling mellan de olika målen behöver tydliggöras. Vi ser också att Boverket bör få en tydligare roll i det nationella arbetet för arkitekturfrågorna i och med sitt ansvar för samhällsplanering, byggande och boende.

Med Länsstyrelsens breda verksamhet regionalt ser vi oss som en naturlig samverkanspart i arbetet med genomförandet av den nya arkitekturpolitiken. Liksom utredningen ser vi ett stort behov av kompetensutveckling, särskilt när det gäller upphandling inom offentlig sektor.

Synpunkter på betänkandets förslag

Betänkandet ger en god bild av perspektivet gestaltad livsmiljö och utmaningarna för området. Föreslagna åtgärder ska enligt utredningen genomföras inom befintliga ekonomiska ramar. Om förslagen ska få genomslag i samhällsbyggandet i hela landet bedömer Länsstyrelsen att resurser behöver tillföras arbetet.

Länsstyrelsen vill lämna följande synpunkter på betänkandet utifrån kapitelindelningen:

Kapitel 6 Nya mål för arkitektur-, form- och designpolitiken

Det övergripande målet med den nationella politiken för arkitektur, form och design är att områdets inflytande ska stärkas och därmed bidra till formandet av en långsiktigt hållbar och väl gestaltad livsmiljö. Fyra mål formuleras för vad den statliga politiken inom området ska främja. Länsstyrelsen har i stort inga invändningar mot målens inriktning.

Det finns dock en flora av nationella mål inom andra politikområden som berör samma frågor, till exempel de nationella miljömålen, de kulturpolitiska målen, de nationella målen för kulturmiljöarbetet, nationella mål för barnperspektivet med mera. Detta innebär risk för ett överskådligt och otydligt målsystem med näst intill parallella system för måluppföljning.

Målens koppling till planprocesser enligt Plan- och bygglagen är väsentlig. Pågående utredningar, förslag och diskussioner kring en effektivare planprocess berör alltför sällan detta. Både den regionala planeringen och kommunernas översikts- och detaljplanering är viktiga verktyg för att skapa goda, hållbara och vackra livsmiljöer.

Kapitel 7 Myndigheten för gestaltad livsmiljö

Länsstyrelsen anser i likhet med utredningen att perspektivet gestaltad livsmiljö behöver stärkas inom ett flertal områden, men vill ifrågasätta förslaget att inrätta en ny myndighet för detta. Enligt Länsstyrelsens uppfattning bör Boverket få ansvaret för de nationella arkitekturfrågorna i och med sitt nationella ansvar för frågor som rör samhällsplanering, byggande och boende. Då minskar också risken för dubbelarbete när det gäller uppföljning och återslagberedning.

Kapitel 8 Det offentliga och insatser inom arkitektur, form och design

Om förslaget att kommunerna ska ta fram program för arkitektur, form och design ska få genomslag bedömer Länsstyrelsen att det behöver tillföras medel från staten till arbetet. I programmen bör kulturarvsfrågorna ingå som en naturlig del.

Kapitel 9 Höjd kompetensnivå inom offentlig upphandling

Länsstyrelsen ser positivt på utredningens förslag om kompetensutveckling inom offentlig upphandling. Det finns ett stort behov av att utveckla kunskapen inom upphandlingsområdet för att i förlängningen gynna kvalitet framför kortsiktigt fördelaktiga ekonomiska lösningar. Länsstyrelsen ser även ett behov av att utveckla kompetensen vad gäller gestaltungsfrågor i rättsliga processer för att stärka dessa frågor vid prövning av till exempel detaljplane- och bygglovärenden.

Kapitel 11 Lagstiftning och andra styrmedel

Länsstyrelsen bedömer till skillnad från utredningen att tydligare lagstöd kan behövas för att ställa relevanta utformningskrav i detaljplaner och vid bygglovprövning. Länsstyrelsen vill därför understryka behovet av en fördjupad analys av gällande bestämmelser.

Övrigt

Beslut om detta yttrande har fattats av landshövding Liselott Hagberg. I handläggningen har biträdande länsråd Karin Bergkvist, samhällsbyggnadsdirektör Gunilla Holmquist och länsarkitekt Torbjörg Sekse (föredragande), deltagit.

Liselott Hagberg

Torbjörg Sekse